

Kansallinen riskiarvio ja Hybridiuhat

Ohjaus- ja kehittämisjohtaja Taito Vainio

13.9.2018

Kansallisen ja alueellisten riskiarvioiden laatiminen

- Kansallisen riskiarvion päivittäminen meneillään sisäministeriön johdolla
 - laaja-alainen työryhmä
 - kattavuutta laajennetaan aiemmasta
 - tunnistetaan ja arvioidaan kansallisen tason riskit
 - laadittujen skenaarioiden peilaaminen yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin ja vaikutusten arviointi
 - Alueellisten poikkihallinnollisten riskiarvioiden laatiminen käynnissä pelastuslaitosten ja avien johdolla
 - SM:n toimeksianto
 - valtakunnallisesti yhtenäinen menetelmä
- Täydentää kansallisen tason arviota, otetaan tarkemmin huomioon alueille ominaiset uhat

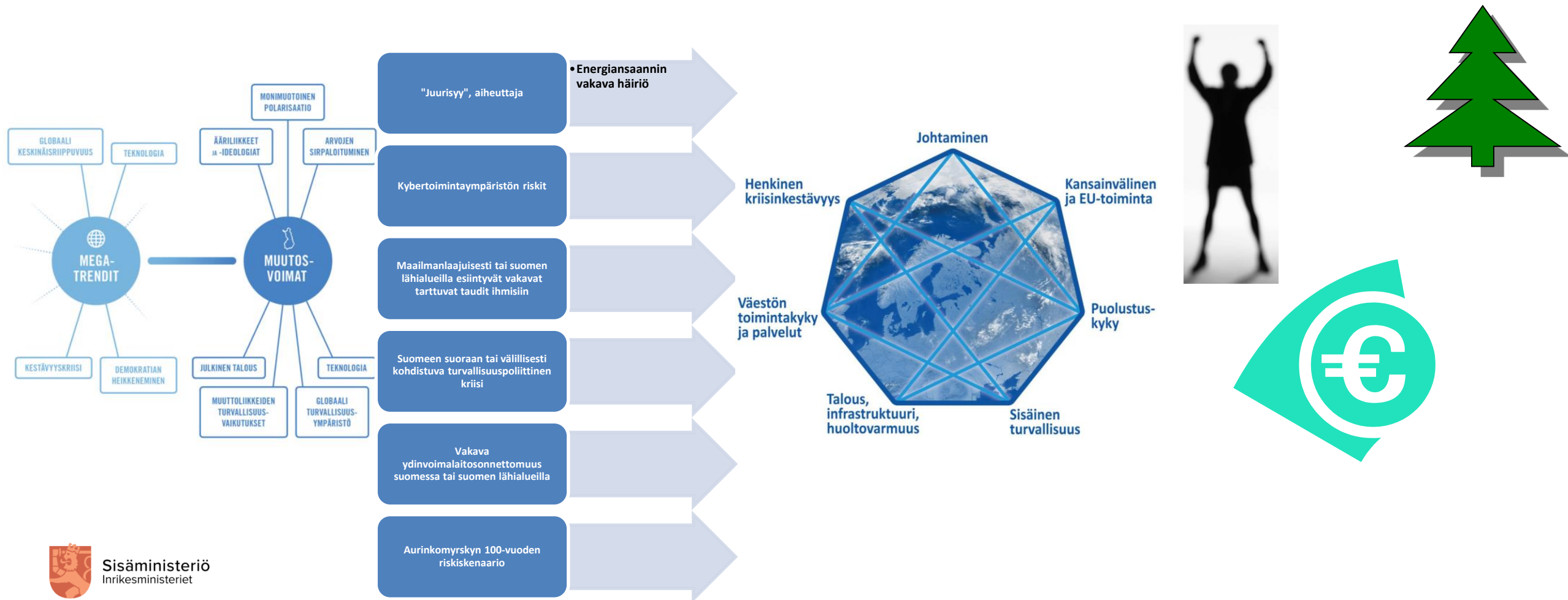
Riskienhallinta

- Riskin tunnistaminen
- Riskien todennäköisyyden ja niiden toteutuessa vaikutusten arviointi
- Riskeihin varautuminen
- Seuranta

Arviointikehikön rakenne

UHKIA LISÄÄVIÄ JA VOIMISTAVIA TEKIJÖITÄ	UHKAT	HÄIRIÖTILANNESKENAARIOT	VAIKUTUKSET ELINTÄRKEISIIN TOIMINTOIHIN	VAIKUTUKSET IHMISIIN	TALOUDELLISET VAIKUTUKSET	VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN
---	-------	-------------------------	---	----------------------	---------------------------	-------------------------

Todennäköisyyden arviointi

TODENNÄKÖISYYDEN TRENDIN ARVIOINTI	
↑	KASVAA
↓	LASKEE
—	SÄILYY ENNALLAAN
VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	
	VÄLITÖN VAIKUTUS
	VÄLILLINEN VAIKUTUS
1	ESTÄVÄ TAI VAKAVASTI VAARANTAVA VAIKUTUS
2	MUU VAIKUTUS

Skenaariot

- 1. Sähkön saannin suurhäiriö**
- 2. Informaatiovaikuttaminen**
- 3. Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus**
- 4. Sotilaallisen voiman käyttö**
- 5. Ydinaseen käyttö**
- 6. Laajamittainen maahantulo**
- 7. Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen isku**
- 8. Isojen väkijoukkojen väkivaltaisen liikehdinnän vaikutukset yhteiskunnan toimivuuteen**
- 9. Merellinen monialaonnettomuus**
- 10. Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla**

Skenaariot

- 11. Vakava säteilyturvallisuuteen liittyvä terroriteko**
- 12. Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt**
- 13. Logistiikan vakavat häiriöt**
- 14. Digitaalisen yhteiskunnan vakavat häiriöt**
- 15. Mikrobilääkeresistenssi**
- 16. Influenssapandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia**
- 17. Helposti leviävä eläintauti**
- 18. Vaaralliset kasvintuhoojat – kasvitautiepidemia**
- 19. Elintarvikehuollon vakava häiriö**
- 20. Julkisen talouden vakava häiriö**
- 21. Rahoitusjärjestelmän vakava häiriö**

Hybridiuhat

- Hybridivaikuttamisessa yhdistyvät perinteiset ja uudet vaikuttamisen keinot
- Siinä käytetään monenlaisia psykologisia, poliittisia, taloudellisia, teknisiä, huminitaarisia ja sotilaallisia keinoja
- Hybridiuhille tai -vaikuttamiselle on olennaista vaikea ennustettavuus ja perinteisten rajojen sumentaminen
- Hybridiuhat ilmenevät edellä mainittujen skenaarioiden toteutumisena

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

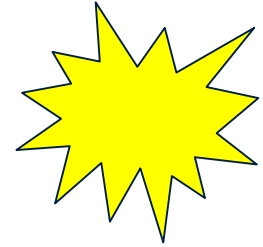
Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
kirjaamo@intermin.fi

Kuntien kriittinen infrastruktuuri ja hybridiuhat

Kuntamarkkinat 13.9.2018
Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto ry

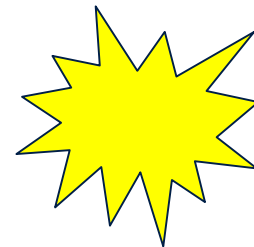
Hybridi- eli yhdistelmävaikuttaminen

"Hybridi- eli yhdistelmävaikuttaminen on ulkopuolisen toimijan eri keinoja hyödyntävää tavoitteellista vaikuttamista, joka on sen kohteelle haitallista ja jolle on leimallista toimijuuden, keinojen ja tavoitteen välisten yhteyksien hämärtäminen."

(Helsinki yhdistelmäuhkien aikakaudella – Yhdistelmävaikuttaminen ja kaupunki, 2018)

Hybridiuhat ja kuntainfra

"Nato laskee hybridivaikuttamisen kategorioihin muun muassa tiedonvälityksen, kuljetukset eli logistiikan, ruoan ja veden, energian sekä hallinnon toimivuuden."

(Tivi 1.9.2017)

=>

Kunnan lakisääteisinä tehtävinä ovat mm. kadunpito, koulukuljetukset, elintarvikevalvonta sekä vesi- ja jätehuolto.

Usein kunta on toimijana myös lämmöntuotannossa ja jakelussa sekä sähkönjakelussa. Lisäksi runsaasti toimitiloja.

Kuntien infraverkosto-omaisuus

- Kuntien infraomaisuus (kadut, vesihuolto- ja energiaverkot) noin 30 mrd € (ROTI2017)
- Liikenneväyliä
 - » 30 000 km katuja, 11 000 km yksityisteitä (kuntien ylläpitämät), 16 000 km erillisiä jalankulku- ja pyöräteitä
- Vesihuollon verkostoja
 - » Lähes 100 000 km vesijohtoa, lähes 50 000 km jv-viemäreitä
- Kaukolämpöverkostoja (Suomessa yhteensä)
 - » 14 000 km, josta noin 80% kuntien tai niiden yhtiöiden ja laitosten omistuksessa
- Lisäksi sähkönjakeluverkko suuremmissa kaupungeissa

Kunnan kriittinen infrastruktuuri ja asukkaat

- Kaikki asuinkiinteistöt velvoitettu liittymään kunnan järjestämään yhdyskuntajätehuoltoon
- Vesihuoltoverkostoon liittyneitä väestöstä noin 90 %, jätevesien viemäröinnin piirissä yli 80 %
- Kiinteistöille kulku joko valtion maantieltä, kunnan kadulta tai yksityistieltä
- Sähköriippuvuus kasvaa jatkuvasti

=>

Kunnan kriittinen infra on vahvasti läsnä asukkaiden arjessa. Hybridivaikuttaminen saattaa ensiksi ilmetä kunnan palveluissa.

Kuntainfran varautuminen

- Tietojärjestelmien turvaaminen ("kyberpuolustus")
- Vastuullisuus avoimen tiedon tarjonnassa
- Tiedon, uutisten ja huhujen taustojen varmistaminen
- Rakenteiden/rakennusten valvonta ja suojaaminen
- Varavoiman hankinta kriittisiin toimintoihin
- Kiinteistöturvallisuuden varmistaminen, kulkuoikeudet
- Hankintamenettelyt (tarjoajien taustat, aliurakat)
- Kiinteistökaupat

Kunnat ja kokonaisturvallisuus

- Kuntasektorin suorituskyvyn keskeinen rooli turvallisuuden ylläpitäjänä tulee tunnistaa ja tunnustaa
- Varautumista kehitettäessä on kokonaisturvallisuuden ajattelumallia noudattaen välttämätöntä, että tarkastelut ulotetaan kuntatasolle asti
- Kuntien sekä tulevien maakuntien roolin tunnistaminen varautumisessa sekä tilanteiden aikaisten vastuiden osalta on erittäin tärkeää
- Monenkeskinen tiedonvaihto turvallisuusympäristön muutosten seurannassa, tarvittavien toimenpiteiden ennakkoinnissa sekä turvallisuustoimintojen suunnittelussa ja mitoituksessa turvallisuusviranomaisten ja kuntien kesken on välttämätöntä
- Mikäli kuntien tai maakuntien yhteistyö turvallisuusviranomaisten kanssa kapenee, on epäonnistuminen turvallisuustyön tavoitteiden saavuttamisessa todennäköistä
- Tulee arvioida mitä vaatimuksia uhkakuvien muutos voi aiheuttaa sisäisen turvallisuuden viranomaisten lisäksi kuntatoimijoille, jotka voivat ensimmäisenä havaita hybridivaikuttamiseen viittaavia muutoksia toimintaympäristössä

Keskinäinen sidoksellisuus on voimavara

- Varautumisessa onnistumista ja tehtäväkohtaista kyvykkyyttä ei ratkaista organisaatio kerrallaan, vaan se tulee ratkaista yhteistä suorituskkyä kehittämällä
- Maakunnassa yhteisen varautumisen osa-alue on kaikkien toimijoiden jakama intressi. Siitä ei voi erottaa mitään osa-aluetta, eikä se mahdollista palastelua - toimijoiden keskinäinen sidoksellisuus on vahvaa sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti.
- **Hybridiuhkiin vastaaminen kuntien kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa edellyttää erittäin laajaa ja aiempaa syvempää yhteistyötä keskushallinnon, alue- ja paikallishallinnon sekä yrityselämän kanssa**

KIVI-hanke

- Kriittisen infrastruktuurin haavoittuvuus ja viranomaisten toimintakyky (KIVI), (POLAMK, SPEK, TTY)
- Hankkeessa kehitetään kriittisen infrastruktuurin palveluntuottajille riskienhallintakyvyn itsearviointityökalu (stressitesti) vakaviin häiriötilanteisiin varautumisen tueksi
- Työkalun kehittämisestä vastaa CGI Suomi, pilotointi vuoden 2018 aikana, arviointiraportti tilaajalle 3/2019
- <http://www.kivihanke.fi>

Kuntien ja maakuntien kyberturvallisuuspäivät

3.-4.10.2018, Kuntatalo, Helsinki

Lisätiedot <http://tapahtumat.fcg.fi/kyber2018/ohjelma>